

Шаповаленко Євген Володимирович,
доцент кафедри оперативно-розшукової
діяльності Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук

**ВИКОРИСТАННЯ МЕРЕЖЕВОГО ДОДАТКУ
БЕЗПЕЧНОГО ОБМІНУ ІНФОРМАЦІЄЮ (SIENA)
ПІД ЧАС МІЖНАРОДНОГО РОЗШУКУ ОСОБИ**

В умовах інтеграційних процесів в Україні та Європейському Союзі поліцейська співпраця має важливе значення, що зумовлює не тільки необхідність об'єднання зусиль держав і підвищення ефективності використання наявних можливостей міжнародної поліцейської співпраці, а й ужиття на національному та міжнародному рівнях координованих заходів з удосконалення міжнародного розшуку осіб. Розвиток Агенства Європейського союзу із співробітництва у сфері правоохоронної діяльності (Європол) як центрального відомства Європейського Союзу зі збирання оперативної інформації пов'язаний з важливістю визначення пріоритетів для дослідження питань обміну інформацією між державами – членами Європейського Союзу у сфері протидії злочинності, тероризму, розшуку злочинців тощо.

14 грудня 2016 року, міністр внутрішніх справ Арсен Аваков в ході робочого візиту в Нідерланди підписав Угоду про стратегічне та оперативне співробітництво з Європоллом. Угода надала можливість українським правоохоронцям брати участь у спільних поліцейських заходах разом з європейськими колегами, здійснювати обмін і аналіз оперативної інформації та встановлювати місцезнаходження злочинців, що перебувають у розшуку. Крім того, це дозволить створювати міжнародні спільні слідчі групи [1].

Метою Угоди між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво є встановлення відносин співробітництва між Україною та Європоллом з метою підтримки України та держав-членів Європейського Союзу в запобіганні і боротьбі з організованою злочинністю, тероризмом, міжнародним розшуком та іншими формами міжнародної злочинності у сферах злочинності, зокрема шляхом обміну інформацією між Україною та Європоллом [2].

Національним контактним пунктом для України, який діє як центральний контактний пункт між іншими компетентними органами України та Європоллом визначено відділ по взаємодії з Європоллом Національної поліції України.

Під час обміну оперативною інформацією щодо осіб, які переховуються від правоохоронних органів між підрозділами кримінальної поліції та Європоллом використовується мережевий додаток безпечного обміну інформацією SIENA (Secure Information Exchange Network Application) [3].

Під час перевірки інформації щодо особи, яка переховується, підрозділ кримінальної поліції НПУ може дати запит на перевірку інформації, за допомогою мережевого додатка SIENA за наступним алгоритмом:

Територіальний підрозділ направляє зареєстрований запит до сектору міжнародного поліцейського співробітництва області з проханням звернутись до іноземних правоохоронних органів каналами Європолу;

Сектор міжнародного поліцейського співробітництва направляє запит до Департаменту міжнародного поліцейського співробітництва, який в свою чергу перекладає запит та надсилає його за допомогою SIENA до Європолу та зацікавленим країнам;

Під час отримання відповіді відповідь на запит повертається у зворотному шляху;

При наявності відкритого доступу до SIENA (наприкладі Департаменту карного розшуку) – створюється електронний запит англійською мовою з вихідним номером підрозділу та направляється до Департаменту міжнародного поліцейського співробітництва, після чого представник Національного контактного пункту перевіряє правильність і доцільність запиту і надсилає його до Європолу та зацікавленим країнам.

До запиту можна додавати фотозображення особи; копію дактилоскопічної карти; ДНК-профіль, тощо.

Оперативні підрозділи не можуть використовувати мережевий додаток SIENA для передачі інформації адміністративного чи неоперативного характеру. Вона призначена для обміну інформації оперативної, стратегічної та розвідувальної інформації.

Інформація яку запрошує оперативний підрозділ, щодо встановлення місцезнаходження особи на території іншої країни повинна підлягати вимогам конфіденційності, тому Європол, держави-члени та треті сторони вживають відповідних заходів для захисту інформації, що передається за допомогою мережевого додатку SIENA та використовує наступні інформаційні коди:

Код 1. Інформація точність якої не викликає сумнівів;

Код 2. Інформація надана джерелом, але особисто не перевірена посадовою особою, яка передає її;

Код 3. Інформація, яка не відома особисто джерелу, але підтверджується іншою зафіксованою інформацією;

Код 4. Інформація, яка не відома особисто джерелу і її підтвердження не можливе;

Під час використання мережевого додатку SIENA вся інформація кваліфікується наступними кодами обробки:

N0 – інформація може використовуватися з метою запобігання та протидії злочинної діяльності;

Н1 – інформація може використовуватися в службовій діяльності, але не підлягає розголошенню у судових процесах без дозволу ініціатора;

Н2 – інформація не може використовуватися в службовій діяльності без дозволу ініціатора;

Н3 – інші обмеження щодо інформації (як правило зазначається у коментарях що супроводжуються вільним текстом) [4].

На підставі вищевикладеного, можна дійти висновку, що Україна доклала чимало зусиль для того, щоб співпрацювати з державами-членами Європейського Союзу та його правоохоронними органами (Європолом та Євроюстом) з метою подолання масштабної проблеми сучасності – транснаціональної організованої злочинності, а також підвищення рівня законності, безпеки та правопорядку в Україні.

Підводячи підсумки можна зазначити, що мережевий додаток безпечного обміну інформацією SIENA є сучасним інструментом правоохоронних органів Євросоюзу, який використовується для обміну оперативної та стратегічної інформації, зокрема у протидії організованій злочинності, торгівлі людьми, відмиванню коштів, міжнародного наркотрафіку, тероризму, кіберзлочинам, та в організації міжнародного розшуку осіб.

Тому для нас є важливим укладення міжнародних двосторонніх чи багатосторонніх угод щодо співпраці із правоохоронними органами інших країн, обміном інформацією, відомостями оперативно-розшукового характеру, надання взаємної правової, оперативної, методичної, технічної та іншої допомоги; проведення спільних або погоджених оперативних та інших заходів; скоординована робота із запобігання й усунення причин та умов, сприятливих для переховування злочинців; обмін досвідом зі співробітниками правоохоронних органів іноземних держав, постійне підвищення участі та ролі нашої держави у міжнародних процесах.

Список використаних джерел

1. Арсен Аваков уклав Угоду про співробітництво України з Європолом URL: https://mvs.gov.ua/ua/news/4579_Arsen_Avakov_uklav_Ugodu_pro_spivrobitnictvo_Ukraini_z_vropolom_FOTO.htm.

2. Secure Information Exchange Network Application (Siena): URL: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/services-support/information-exchange/secure-information-exchange-network-application-siena>.

3. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про стратегічне співробітництво (Угоду ратифіковано Законом № 2576-VI (2576-17) від 05.10.2010). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_954#Text.

4. SIENA, Secure Information Exchange Network Application URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bf5426ff-929f-4f0b-ba2a-1d2793dc3030>.